EBA/GL/2024/08

19. juuni 2014

Määruse (EL) 2023/1114 artikli 45 lõike 8 alusel välja antud suunised,

millega kehtestatakse määruse (EL) 2023/1114 artikli 45 lõikes 4 osutatud likviidsuse stressitestide stsenaariumide ühtsed võrdlusparameetrid

1. Järgimis- ja teatamiskohustused

Suuniste staatus

1. Käesolev dokument sisaldab määruse (EL) nr 1093/2010 [1] artikli 16 kohaselt väljastatud suuniseid. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 alusel peavad pädevad asutused ja finantseerimisasutused võtma mis tahes meetmeid, et suuniseid järgida.

2. Suunistes esitatakse Euroopa Pangandusjärelevalve (EBA) seisukoht asjakohase järelevalvetava kohta Euroopa Finantsjärelevalve Süsteemis ehk kuidas tuleks liidu õigust kohaldada konkreetses valdkonnas. Määruse (EL) 2023/1114 [2] artikli 3 lõike 1 punktis 35 määratletud pädevad asutused, kellele suuniseid kohaldatakse, peaksid neid järgima, lisades need asjakohasel juhul oma tavadesse (nt muutes oma õigusraamistikku või järelevalvemenetlusi).

Teatamisnõuded

3. Määruse (EL) nr 1093/2010 artikli 16 lõike 3 kohaselt peavad pädevad asutused teatama EBA-le hiljemalt [pp.kk.aaaa], kas nad järgivad või kavatsevad järgida käesolevaid suuniseid, või vastasel juhul mittejärgimise põhjused. Kui selleks tähtajaks teadet ei saada, peab EBA pädevat asutust nõudeid mitte täitvaks. Teated tuleks saata EBA veebilehel avaldatud vormil, märkides viite „EBA/GL/2024/08“. Teate peaksid saatma isikud, kes on asjakohaselt volitatud esitama oma pädeva asutuse nimel nõuete järgimise teateid. Nõuete järgimise staatuse mis tahes muutusest tuleb teatada EBA-le.

4. Kooskõlas EBA määruse artikli 16 lõikega 3 avaldatakse teated EBA veebilehel.

[1] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. novembri 2010. aasta määrus (EL) nr 1093/2010, millega asutatakse Euroopa Järelevalveasutus (Euroopa Pangandusjärelevalve), muudetakse otsust nr 716/2009/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni otsus 2009/78/EÜ (ELT L 331, 15.12.2010, lk 12).

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/1114, mis käsitleb krüptovaraturge ning millega muudetakse määrusi (EL) nr 1093/2010 ja (EL) nr 1095/2010 ning direktiive 2013/36/EL ja (EL) 2019/1937 (ELT L 150, 9.6.2023).

2. Sisu, reguleerimisala ja mõisted

Sisu

5. Käesolevate suunistega kehtestatakse kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikli 45 lõikega 8 likviidsuse stressitestide stsenaariumide ühtsed võrdlusparameetrid, mis tuleb lisada määruse artikli 45 lõikes 4 viidatud stessitestidesse.

Kohaldamisala

6. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse olulisi varapõhiseid tokeneid ja e-raha emiteerivatele asutustele, kes emiteerivad e-raha tokeneid (kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikli 58 lõike 1 punktiga a), nagu on vastavalt määratletud sama määruse artikli 3 lõike 1 punktides 6 ja 7, ning mitteolulisi varapõhiseid tokeneid ja e-raha emiteerivatele asutustele, kui päritoluliikmesriigi pädev asutus nõuab kooskõlas sama määruse artikli 35 lõikega 4 ja artikli 58 lõikega 2 (edaspidi käesolevates suunistes ühiselt „varapõhiste/e-raha tokenite emitendid“).

Adressaadid

7. Käesolevad suunised on adresseeritud määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punktis 35 määratletud pädevatele asutustele, kellele neid suuniseid kohaldatakse.

8. Käesolevad suunised on adresseeritud ka määruse (EL) 2023/1114 artikli 3 lõike 1 punktis 10 määratletud järgmiste varade emitentidele, kellele kohaldatakse käesolevaid suuniseid:

    a) varapõhised tokenid, nagu on määratletud määruse artikli 3 lõike 1 punktis 6 (varapõhiste tokenite emitendid), ja

    b) e-raha asutused, kes emiteerivad e-raha tokeneid, nagu on määratletud määruse artikli 3 lõike 1 punktis 7 (e-raha tokenite emitendid).

3. Rakendamine

Kohaldamiskuupäev

9. Käesolevaid suuniseid kohaldatakse alates kaks kuud pärast suuniste avaldamist EBA veebilehel kõigis ELi ametlikes keeltes.

4. Suunised likviidsuse stressitestide stsenaariumide ühtsete võrdlusparameetrite kohta

4.1 Üldsäte

10. Määruse (EL) 2023/1114 artikli 45 lõike 4 teise lõigu kohaselt peaksid varapõhiste/e-raha tokenite emitendid hindama jaotises 4.2 loetletud riske, arvestades regulatiivseid muutusi ja turusuundumusi ning minimaalseid makromajanduslikke tingimusi, ning kohaldama jaotises 4.3 sätestatud metoodikat, sealhulgas stressitestide stsenaariumide parameetreid, arvestades kõiki pakutavaid varapõhiseid ja e-raha tokeneid ning nendega seotud tegevusi.

4.2 Hinnatavad riskid

4.2.1 Lunastamisrisk

11. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid peaksid stressiolukorras hindama kalduvust lunastustaotlustele igal ajal.

12. Punkti 11 kohaldamisel peaksid varapõhiste/e-raha tokenite emitendid kaalutlema kõiki järgmisi aspekte: tokenite omanike profiil (sh jae- või hulgimüük); tokeni liik (sh kas see on oluline või mitte); aluseks võetud vara liik (nt ametlik vääring või muu); emitendi omadused (nt krediidiasutus või muu); varasemad kogemused lunastustaotluste osas; ja tagatisvara portfelli lõpptähtaja profiil. Emitendid võivad kaalutleda mis tahes muid aspekte, mida nad peavad hindamisel asjakohaseks.

13. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid peaksid hindama vajadust täiendada kuni ühe- või viiepäevase järelejäänud tähtajaga tagatisvara portfelli protsentuaalset osakaalu kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikli 36 lõikega 4, kui kohaldatakse asjaomast delegeeritud määrust, hinnates 99% usaldusvahemikku seoses keskmise tagasimakstud summaga kõige halvemal täheldatud juhul 1- ja 5-päevase järelejäänud tähtajaga brutoväljavoogude osas, tuginedes oma konkreetsetele ajaloolistele tähelepanekutele.

4.2.2 Krediidiasutustes hoitavate hoiustega seotud risk

14. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid peaksid stressiolukorras hindama võimalust, et puudub kiire juurdepääs hoiuste summale, mida hoitakse krediidiasutustes hoiusena kui tagatisvara portfelli osa.

15. Punkti 14 kohaldamisel peaksid varapõhiste/e-raha tokenite emitendid kaalutlema kõiki järgmisi aspekte: i) hoiuse vastaspoole krediidikvaliteet ja likviidsusprofiil; ii) koondumine

vastaspoole ja depositooriumi järgi; iii) hoiuse asukoht; iv) hoiuse lõpptähtaeg; v) hoiuse aluseks olev võimalik tagatis (sh maht, liik või kvaliteet); ja vi) mis tahes riskitegurid, mida ei nõuta määruse (EL) 2023/1114 artikli 36 lõike 4 alusel ja mida nad võivad pidada selle riski korral asjakohaseks.

4.2.3 Tururisk ja volatiilsus

16. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid peaksid stressiolukorras hindama täiendavate likviidsusnõuete vajadust, et katta tagatisvara portfelli tururiski, samuti selle vääringute nimiväärtuse erinevusi, volatiilsust ja korrelatsiooni võrreldes aluseks võetud varaga, arvestades asjaomaseid riskimaanduse tuletisinstrumente ja ületagatust, mis on kehtestatud kas määruse (EL) 2023/1114 artikli 36 lõike 4 kohaselt, kui kohaldatakse asjakohast delegeeritud määrust, või mis tahes muud pädeva asutuse/järelevalveasutuse nõutud või vabatahtlikult hoitavat riskimaanduse tuletisinstrumenti.

17. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid peaksid arvestama juhtumeid, kus kehtestatud ületagatuse määramiseks kasutatakse ajaloolist tagasivaatemeetodit (millele on viidatud eelmises punktis) ja see põhineb vaatlusperioodil, mil ei toimunud stressisündmust. Sellistel juhtudel tuleks näiteks kaalutleda pikemaid ajavahemikke, sealhulgas stressiolukordi, või lisada stressiolukorra eeldused.

4.2.4 Lahtisidumisrisk

18. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid peaksid hindama riski, et varapõhiste/e-raha tokenite turuväärtus erineb aluseks võetud vara turuväärtusest ja kas selle vahe leevendamiseks on vaja täiendavaid likviidsusnõudeid.

4.3 Metoodika

4.3.1 Likviidsuse stressitestid

19. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid peaksid võrdlema tagatisvara portfelli kaalutud kogusummat varapõhiste/e-raha tokenite aluseks võetud varade kaalutud kogusummaga stressiolukorras.

20. Punkti 19 kohaldamisel peaksid varapõhiste/e-raha tokenite emitendid arvutama tagatisvara portfelli kaalutud kogusumma, korrutades tagatisvara portfellis oleva iga vara turuväärtuse asjakohase stressiteguriga (kaaluga). Kui varad ei ole turustatavad (nt sularaha või hoiused krediidiasutustes), peaksid varapõhiste/e-raha tokenite emitendid võtma aluseks summa, mis on korrutatud asjakohase stressiteguriga.

21. See tokenite aluseks võetud varade kaalutud kogusumma on aluseks võetud varade turuväärtuse ja asjaomase stressiteguri korrutis. Kui varapõhiste/e-raha tokenite aluseks on võetud ametlikud vääringud, tuleks nende rahalist väärtust käsitada aluseks võetud varade kaalutud summana.

22. Tagatisvara portfelli puudujääk likviidsuse stressitestimisel tekib, kui tagatisvara portfelli kaalutud kogusumma on väiksem kui tokenite aluseks võetud varade kaalutud summa stressiolukorras.

4.3.2 Stressitestide stsenaariumide ühtsete võrdlusparameetrite tuvastamine

23. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid peaksid kalibreerima ja määrama asjakohased stressitegurid tagatisvara portfellis oleva iga vara jaoks ja varade jaoks, mis on võetud varapõhiste/e-raha tokenite aluseks eri stressistsenaariumide ja ajavahemike alusel, sh 1 päev, 5 päeva, 30 päeva ja 1 aasta.

24. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid peaksid stressitegurite kalibreerimisel tuginema varasematele vaatlustele (oma tähelepanekud ja turusündmuste vaatlused) ja eksperdihinnangule. Varapõhiste/e-raha tokenite emitentidel peaks olema vaatluste andmeridade ajalooline dokumentatsioon ja üksikasjalik põhjendus mis tahes eksperdihinnangu kohta, mis tõendab kalibreerimise asjakohasust.

25. Konkreetse varaklassi stressifaktor tuleks konstrueerida, arvestades varaklassi jaoks asjakohaste riskitegurite ja parameetrite kombinatsiooni eri stressisündmuste/stsenaariumide korral idiosünkraatilisest ja kogu turgu hõlmavast vaatenurgast. Šokkide raskusaste tuleks määrata asjaomase stressistsenaariumi raskusastme alusel (sh ajavahemik). Seega võib iga stsenaariumi korral tuletada sama varaklassi jaoks eri stressitegureid.

26. Tagatisvara portfelli iga vara suhtes kohaldatav stressitegur peaks olema alla 100%. Aluseks võetud varade suhtes kohaldatav stressitegur peaks olema üle 100%, kui tokenite aluseks ei ole võetud ametlikku vääringut.

27. Stressitegurite määramisel peaksid varapõhiste/e-raha tokenite emitendid hindama kõiki järgmisi parameetreid ja arvestama käesolevate suuniste jaotises 4.2 kavandatud riske. Varapõhiste/e-raha tokenite emitendid võivad arvestada ka muid asjakohaseid parameetreid ja riske, mida ei ole juba arvestatud ja mis ei ole vastuolus käesolevates suunistes käsitletutega.

a) Tagatisvara portfelli stressitegurite kalibreerimise parameetrid

28. Stressitegurite määramisel järgmistele tagatisvara portfellis olevatele varadele peaksid varapõhiste/e-raha tokenite emitendid arvestama stressiolukorras kõiki järgmisi parameetreid:

    a. **Hoiused krediidiasutustes**:

        i. hoiustamisasutuse krediidikvaliteet ja kohustuste täitmata jätmise ootused;

        ii. alusvaraks oleva tagatise krediidi- ja likviidsuskvaliteet, kui hoius on tagatud;

        iii. hoiustamisasutuse koondumine;

iv. lunastustähtaeg ja ennetähtaegse tagasivõtmise võimalused; ja

v. krediidipikendusrisk, mis tuleneb väärtpaberite kaudu finantseerimise tehingutest, eelkõige repotehingutest, kus raha saadakse mittelikviidsete varade vastu[3].

b. **Kaubad**:

i. kui palju tagatisvara jäljendab tokenite aluseks võetud varasid;

ii. võimalik ülekanderisk ja seonduvad kulud, kui lunastamine on füüsiline.

c. **Likviidsuskattekordaja 1. tasandi likviidsed varad, mille suhtes kohaldatakse väärtuskärpeid 0% [kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2015/61] ja mis (kui kohaldatakse asjakohast delegeeritud määrust) on täiendavalt täpsustatud kui väga likviidsed finantsinstrumendid kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikli 38 lõikega 5**:

i. kaalutud keskmine järelejäänud tähtaeg/kestus, et arvestada nende võimalikku tundlikkust intressimäära riski ja seonduva volatiilsuse suhtes;

ii. riigiriski preemia, et arvestada nende seonduvat volatiilsust;

iii. emitendipoolne koondumine;

iv. väärtpaberi (halduri) asukoht, et arvestada kõiki võimalikke probleeme seoses kiire üleandmisega; ja

v. konkreetse väärtpaberi turuväärtuse areng, et hinnata selle volatiilsust ja korrelatsiooni võrreldes aluseks võetud varadega.

d. **Likviidsuskattekordaja 1. taseme pandikirjad [kooskõlas komisjoni delegeeritud määrusega (EL) 2015/61], mis (kui kohaldatakse asjakohast delegeeritud määrust) on täiendavalt täpsustatud kui väga likviidsed finantsinstrumendid kooskõlas määruse (EL) 2023/1114 artikli 38 lõikega 5:**

i. nõutavad likviidsuskattekordaja väärtuskärped;

ii. kaalutud keskmine järelejäänud tähtaeg/kestus, et arvestada nende võimalikku tundlikkust intressimäära riski ja seonduva volatiilsuse suhtes,

iii. nende protsent tagatisvara portfellist,

[3] Likviidsed varasid käsitatakse tähenduses, nagu on määratletud komisjoni 10. oktoobri 2014. aasta delegeeritud määruse (EL) 2015/61 (millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 575/2013 seoses krediidiasutuste suhtes kohaldatava likviidsuskatte nõudega; ELT L 011 17.1.2015, lk 1) artikli 3 lõigetes 1 ja 2 kui „1. tasandi varad“ või „2. tasandi varad“.

iv. emitendipoolne koondumine,

v. väärtpaberi (halduri) asukoht, et arvestada kõiki võimalikke probleeme seoses kiire üleandmisega,

vi. konkreetse väärtpaberi turuväärtuse areng, et hinnata selle volatiilsust ja korrelatsiooni võrreldes aluseks võetud varadega.

e. **Muud väga likviidsed finantsinstrumendid, kui kohaldatakse asjakohast delegeeritud määrust, nagu on täpsustatud määruse (EL) 2023/1114 artikli 38 lõikes 5:**

i. nõutavad likviidsuskattekordaja väärtuskärped;

ii. kaalutud keskmine järelejäänud tähtaeg/kestus, et arvestada nende võimalikku tundlikkust intressimäära riski ja seonduva volatiilsuse suhtes;

iii. nende protsent tagatisvara portfellist;

iv. emitendipoolne koondumine;

v. väärtpaberi (halduri) asukoht, et arvestada kõiki võimalikke probleeme seoses kiire üleandmisega; ja

vi. konkreetse väärtpaberi turuväärtuse areng, et hinnata selle volatiilsust ja korrelatsiooni võrreldes aluseks võetud varadega.

b) Aluseks võetud varade stressitegurite kalibreerimise parameetrid

29. Tokenite aluseks võetud varade stressitegurite määramisel peaksid varapõhiste/e-raha tokenite emitendid stressiolukorras arvestama kõiki järgmisi parameetreid:

i. tagatisvara portfelli turuväärtuse volatiilsus ja jaotusnäitajad (nt tagatisvara portfelli turuväärtuse keskmine, kvartiilid ja jaotus);

ii. aluseks võetud varade volatiilsuse ja jaotuse näitajad (nt aluseks võetud varade turuväärtuse keskmine, kvartiilid ja jaotus);

iii. idiosünkraatilised stressitegurid (nt likviidsus, emitendi maksevõime usaldusväärsus);

iv. kogu turgu hõlmavad stressitegurid (nt stressitegurid finantssüsteemis või krüpto-ökosüsteemis, tokeni hinna ja tokeni aluseks võetud vara turuväärtuse erinevuste arv ja suurus).